

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Casvum Conscientiæ

Continens Praxim exactissimam De Censvris Ecclesiasticis, Aliisque Poenis, & Canonicis impedimentis, in Septem Libros distributus ...

Sayer, Gregory

Venetiis, 1627

xv. De poenis violantium excommunicationem, & quo casu euitetur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13883

De Pœnis violantium excommunicationem, & quo caſu euitentur. Cap. XV.

SUMMARIUM.

- 1 Violantes excommunicationis cenſuram varias penas incurrunt.
 - 2 Excommunicatus maiori, & ordine ſacro inſignitus, actû ordinis ſacri exercens, irregularis efficitur.
 - 3 Episcopus excommunicatus crimina conſciens, baptizatos confirmans, aut ordines conferens, irregularitatem incurrit.
 - 4 Sacerdos non denunciatus, quo caſu Sacramenta ſine irregularitate celebrare, & miniſtrare valeat.
 - 5 Excommunicatus maiori, quamuis ipſe non celebret, ſi tamen coram ſe celebrari faciat, ſit irregularis.
 - 6 Non excommunicatus corâ excommunicato maiori Miſſam celebrando, aut alia diuina officia faciendo, quamuis mortaliter peccet, irregularis tamen non efficitur.
 - 7 Excommunicatus maiori, cenſuram violans, deponi ab officio, & beneficio perpetuo vt poſſit, quæ requirantur.
 - 8 Excommunicatus maiori ineligibilis eſt, & voce actiua, & paſſiua priuatur.
 - 9 Participans cum excommunicato maiori denunciato, minorem excommunicationem incurrit.
 - 10 Episcopus, cum excommunicato a ſe, ante formalem abſolutionem ab excommunicatione participans, excommunicationem minorem ipſo iure incurrit.
 - 11 Excommunicatio Minor, quæ ob participationem cum excommunicato maiori incurritur, in tertiam perſonam non tranſit.
 - 12 Excommunicato viuo, ſicut ante abſolutionem participare non licet; ita neque mortuo.
 - 13 Papa, etiam ſi cum excommunicato maiori participet, excommunicationem tamen minorem nõ incurrit, & quæ huius rei ſit ratio.
 - 14 Participans cum excommunicato maiori aliquãdo etiam excommunicationem maiorem incurrit.
 - 15 Communiens cum excommunicato maiori in crimine criminoſo, excommunicationem maiorem incurrit.
 - 16 Participans cum excommunicato in crimine criminoſo, vt excommunicationem maiorem incurrat, quæ requirantur.
 - 17 Concubinatus conſuetudinem vitij ſignificat, vnde vnus actus repetitus, concubinatum non facit.
 - 18 Ab excommunicatione ob participationem in crimine criminoſo incurſa quis abſoluat.
 - 19 Episcopus aliquem ob crimen excommunicans, ſi cum ſic excommunicato in crimine damnato participet, maiorem excommunicationem etiam incurrit, & quæ huius rei ratio ſit.
 - 20 Participans cum excommunicato nominatim a Papa, excommunicationem maiorem incurrit, & a ſolo Papa abſoluitur.
 - 21 Participans cum excommunicato nominatim a Papa, vt excommunicationem maiorem incurrat, quæ requirantur.
 - 22 Participans cum excommunicato poſt ſententiam latã in participantes maiorem incurrit excommunicationem.
 - 23 Episcopus an excommunicare poſſit participãtes cum ſuo ſubdito a ſe excommunicato in alio episcopatu.
 - 24 Ignorantia probabilis facti, non autẽ craſſa, a pœnis violentibus cenſuras Eccleſiæ inſiſtis, excuſat.
- 1 Quamuis variæ ſint Iure Canonico pœnæ ſtatutæ cõtra eos, qui cenſuras Eccleſiæ parumpendunt, tementẽ

violant, & contemnunt, eas tamen ſolum hoc in loco recenſebimus, quæ contra violentes excommunicationis cenſuram a Canonibus inſiguntur; Quarum

2 *Prima eſt*, irregularitas, quæ incurritur ſtatim, & ipſo facto, ex eo quod excommunicatus maiori excommunicatione actum aliquem ordini ſacro deputatum exercet; cum enim ſic excommunicatus, & ordine ſacro inſignitus, ab eius ordinis executione quoad ſe, & quoad alios ſuſpenſus ſit, ideo, ſi eius ordinis ſacri ratione, actum eidem competentiẽ celebrauerit, irregularis efficitur, vt colligitur ex c. 1. de ſent. & re iudic. lib. 6. iuncta gloſ. ibidem, in verbo, irregularitatis. & capit. cum medicinalis, & ibi gloſ. in verbo, irregularitatem, & Innoc. nu. 4. & Gem. ibidem, in ſ. ſi quis autem, nu. 4. & Philip. Franc. eod. ſ. finali. Ancharan. nu. 2. Steph. Coſta, nu. 92. de ſent. excom. lib. 6. & facit cap. Is, cui, eod. tit. & li. in quibus locis id expreſſe habetur de ſuſpenſo, & interdicto; & eadem ratione id colligit & concludunt DD. de excommunicato, qui id probant ex c. ſi quis Episcopus in Concilio, l. 1. q. 3. & cap. Apoſtolicę & ibi Felin. nu. 17. de Cleric. excom. miniſtr. & c. ſi celebrat, eod. tit. & lib. Palud. 4. d. 18. quæſt. 4. verſ. Quintus effectus Summa Aſtenſ. part. 2. lib. 7. tit. 10. quæſt. 1. S. Anton. 3. par. tit. 24. cap. 76. verſ. Sexto. Panor. in ca. 2. nu. 7. & ibi Marian. Socin. numer. 6. de Cler. excom. miniſtr. Angelica, verbo, excom. 8. num. 6. & verbo, irregularitas, nu. 40. Tabiena, verbo, excom. 1. verſ. Septimo Nauar. in Manual. ca. 27. nu. 20. verſ. Sexto, & tom. 2. Conf. Conf. 5. de Cler. excom. miniſtr. & conſil. 72. de ſent. excom. Couar. in calama mater, par. 1. §. 6. nu. 9. de ſent. excom. lib. 6. Alphonſus V. ualdus in Candelabro aureo, pa. 2. tract. de excommunicato, nu. 34. Hentiquez lib. 1. d. de irreg. c. 7. §. 1. Simon Maiol. li. 3. de irreg. cap. 2. nu. 5. Vgol. de cenſur. Eccleſ. Tabul. l. 6. §. 1. Hentic. Bohic. in c. ſi celebrat, nu. 9. de Cleric. excom. miniſtr.

3 *Hinc* Episcopus excommunicatus, Chriſma conſciens, aut baptizatos confirmans aut ordines conferens; Sacerdos excommunicatus, Miſſam celebrans, Sacramentum Penitentię adminiſtrans, ſolemniter baptizatus, extremi vnctionem miniſtrans, irregularis ſunt, vt de Sacramento Penitentię tradit Palud. vbi ſupra; & de Sacramento extremę vnctionis fatetur Rich. 4. d. 18. artic. 7. quæſt. 5. in fine, vbi falſo & malè id negat de Penitentia, cum certum ſit, hoc Sacramentum ita ordinis actum eſſe, vt niſi Sacerdos quis ſit, adminiſtrare illud nequeat. Eadem ratione Diaconus excommunicatus Euangelium ſolemniter recitans, irregularis ſit, vt expreſſe teſtantur Panor. in ca. ſin. nu. 5. de exceſſ. prælat. & in c. 2. nu. 4. de Cleric. excom. miniſtr. Summa Aſtenſ. part. 2. lib. 6. tit. 10. quæſt. 1. Palud. 4. diſt. 18. quæſt. 4. verſic. Quintus effectus. Rich. 4. diſt. 18. art. 7. quæſt. 5. verſic. etiam irregularis. Gab. 4. d. 18. q. 4. art. 3. in fine. Nauar. in Manual. cap. 27. num. 163. Et etiam Subdiaconus excommunicatus ſolemniter Epistolam cantans, irregularitatem incurrit vt præfati auctores teſtatur. Quibus addi poteſt, quod rectè monet Couar. in calama mater, 1. par. §. 2. num. 11. & §. 6. num. 9. de ſent. excom. excommunicatum, actum aliquem ordinis ſacri exercet, irregularem fieri, etiam ſi non fuerit denunciatus; Conſtitutio enim *Ad euitanda ſcandala*, nihil vtilitatis afferit ipſis excommunicatis, nec quicquam in eorum fauorem ſtatuit.

4 *Vnus* tamen caſus eſt, in quo Sacerdos non denunciatus Sacramenta ſine irregularitate celebrare, & miniſtrare poſſit: Quoties enim parochus penitentibus ſuis ouib. Sacramenta miniſtrat (quando denunciatus non eſt, nec notorius Clerici percuffor) toties vt excuſatur a peccato, ita etiam a pena irregularitatis, cum irregularitas hæc ex delicto procedat: in quo caſu excuſatur parochus tam a peccato, quam ab irregularitatis pœna, priuilegio ſubditorum iure petentium, vt ſubtiliter notauit Hentiquez lib. 1. 3. de excom. cap. 6. §. 3. & cap. 10. §. 1. & lib. 14. de irregularitate c. 7. §. 1. ſicut etiam excommunicatus Sacerdos ſi propter vitandum mortis periculum celebrat, aut in articulo mortis aliquem abſoluit, nec peccat, nec irregularis exiſtit.

5 *Deinde* verò, excommunicatus maiori excommunicatione ſolũ ipſemet celebrando irregularis eſt, vt diximus ſed

sed etiam auctoritatem celebrationi praestans, hoc est, quando auctor est iubendo, ut alius coram se Divina faciat, ut si Episcopus excommunicatus faciat, & iubet coram se Missam, aut officia Divina celebrari, irregularitatem incurrit, ut communis DD. opinio affirmat. Sic glos. in Clem. Archiepiscopo, in verbo celebrari, de privileg. & facit cap. illud, de Cler. excom. ministr. quatenus probat, Episcopum excommunicatum facientem celebrare auctoritative coram se fieri irregularem, ut annotavit Panor. communiter recep. ibi, num. 8. Marian. Socin. Sen. ibidem, nu. 7. & Bonifac. Rota auditor clarissimus generaliter colligit in praedicta glos. Clem. 2. de privileg. & idem docet Anchar. ibidem, nu. 4. & Cardin. ibidem, nu. 6. Archid. in capit. 1. §. careant, num. 5. & Gemin. ibidem, qui alios refert, & Philip. Franc. ibidem, de sen. excom. lib. 6. & Hosti. & DD. in cap. Tanta, de excess. praelat. Marian. Socin. in cap. Tanta, de excess. praelat. Marian. Socin. in ead. audientiam, n. 25. de homicid. Nicolaus Dionysii de Perusio, in d. §. caueat, col. 2. de sen. excom. lib. 6. ut refert, & sequitur Simon Maiol. lib. 3. de irregul. cap. 19. nu. 7. & cap. 21. num. 6. Villadiego, de irregularitate, cap. 2. col. 3. Angelica, in verbo, irregularitas, num. 40. Steph. Costa, in d. sa. 1. §. caueant, nu. 85. & nu. 90. de sen. excom. lib. 6. Tabiena, verbo irregularitas, 4. versic. Tertio, Syluest. verbo eodem numero 15. Nauar. in Manual. capit. 27. numer. 244. & tom. 2. Consil. Consil. 17. nu. 4. de sent. excom. Couar. in cap. alma mater, par. 1. §. 6. num. 9. versic. Qui vero, de sent. excom. lib. 6. Alphons. Vival. vbi supra, num. 39. Henriquez lib. 14. de irregul. cap. 7. §. 3. Vgol. de cens. Eccles. Tab. 1. cap. 14. §. 1. num. 11.

6 *Difficultas maior est de eo, qui licet excommunicatus non sit, coram excommunicato tamen excommunicatione maiori Missam celebrat, aut alia officia Divina facit, an irregularis necne sit; In qua re, quamvis nonnulli sic celebratorem coram excommunicatis denunciatis, interdictis, aut suspensis, irregularem esse velint.*

Verior tamen, & communior DD. sententia est, irregularitatem inde non contrahi, mortaliter tamen, celebrando, aut alia Divina officia coram illis faciendo, peccat, ut habetur in cap. Is qui, & ibi glos. in verbo, Nodatis, & Steph. Costa, nu. 6. de sent. excom. lib. 6. Couar. in cap. Alma mater, par. 1. §. 6. num. 9. versic. Qui vero, de sent. excom. lib. 6. Marian. Socin. in cap. sacris, nu. 128. de sent. excom. mun. Nauar. in Man. c. 25. num. 93. Simon. Maiol. lib. 3. de irregul. c. 21. nu. 17. Henriquez lib. 14. de irregul. c. 7. §. 3. Vgol. de cens. Eccles. Tab. 1. cap. 14. §. 1. nu. 25. Quod tamen intelligi debet de prima celebratione; si enim quis postquam coram excommunicato celebraverit, iterum absque aliqua dispensatione intra Ecclesiam celebrat, irregularis erit, quia eidem interdictus erat Ecclesiae ingressus propter celebrationem coram excommunicato, ut habetur in ca. Episcoporum, de privileg. lib. 6. Is vero, cui est Ecclesiae ingressus interdictus, si intra Ecclesiam celebrat, irregularis efficitur, ut habetur in cap. Is qui, §. Is vero, & ibi glos. de sent. excom. lib. 6. unde glos. in d. cap. Episcoporum, in verbo ingressum, & in d. cap. Is qui, in verbo Nodatis, ait, sic celebrantes proximos esse irregularem. Eadem habent Io. Andr. Archid. & Franc. & Costa ibi S. Anton. 3. par. tit. 26. capit. 4. §. 1. Syluest. verbo, interdictum, 6. q. 2. versic. Tertium, Nicol. Plouius in tra. & Sacerd. tit. de interdicto, regul. 49. Villadiego tract. de irregul. cap. 2. in fine. Couar. in d. §. 9. vbi ait se ita responsum si interrogaretur, & hanc opinionem tenturum in utroque foro & Henriquez, & Vgol. vbi supra.

7 *Secunda pena est, Depositio perpetua ab officio, & beneficio, ut habetur in c. Clerici, de Cler. excom. ministr. & c. latores, & ca. illud, & c. Fraternitati, tit. eod. & DD. ibi Summa Astenfis, par. 2. lib. 7. tit. 10. in princ. Ad hanc autem penam incurrendam duo requiruntur. Vnum, ex necessitate; Alterum ex quadam dispensatione, & benignitate Ecclesiae.*

Primo enim ex necessitate requiritur, ut hec pena feratur a iudice, ut ex cap. latores, & dict. capit. fraternitati, de Cler. excommunicat. ministr. constat, qui Canones ab Innocentio III. editi sunt. Nec obstat, quod in cap. Cleri-

ci, de Cler. excom. ministr. videatur lata sententia; Cui non enim ille ab Alexandro III. editus fuit, qui ante Innocentium III. sed; unde cum Innocentius III. postea ferendam esse duxerit, illi standum erit.

Secundo ex benignitate, & dispensatione Ecclesiae requiritur, ut non feratur sententia haec, nisi post contumaciam, ut in dict. cap. Clerici, habetur, vbi dicitur, Nisi moniti sine dilatione redierint, unde requiritur, ut prius moneantur; in rigore tamen poena haec contra illos statim sine monitione ferri possit, ut glos. in d. cap. Clerici, in verbo Moniti, & Goffred. & Hostiensis, quos refert, ac sequitur Summa Astenfis, 2. part. li. 7. tit. 10. annotarunt. Excipitur tamen vnus casus, scilicet, quando tam magnus numerus Clericorum violat excommunicationis sententiam, ut excederet quadraginta hoc enim casus, depositis solum illis, qui principalis delicti causa fuerunt, ceteri ad tempus tantum suspendendi sunt, ut in cap. latores, de Cler. excom. ministr. habetur.

8 *Tertia poena est, Ineligibilitas, seu privatio vocis actiuae, & passivae; vbi tamen annotanda est differentia inter electionem actiuam, & passiuam; siquidem, vbi excommunicatus denunciatus est, aut notorius Clerici percussor, nec eligere potest valide, nec eligi; sin autem occulte excommunicatus fuerit, tunc quidem eligere potest, & electio ab eo facta valebit, siue solus eligat, siue cum alijs eligat, & etiam si qui cum eo eligant, id sciuerint; quicquid contrarium senserit Nicolaus Milius, in suo Repertorio, in verbo, excommunicatus, potest aliquid speciale agere, questione 66. Quamvis enim non referat, an excommunicatus notorius sit, nec ne, quando aliquid facit ratione priuati officij, cuiusmodi electio est, ut Innocen. in cap. dilectus, numero 5. de consuetud. & Panormitan. & DD. ibidem, & Felin. in capi. Rodolphus, numero 79. prop. finem, de Rescript. Angelica, verbo, excommunicat. vltim. §. 19. Petrus Rebuff. in reper. capit. postulat. numero nono, de Cler. excommunicat. ministr. annotatur, illud tamen solum procedit, quando in excommunicati committitur in primis agitur, secus autem, vbi fit in commodum alterius, ut colligitur ex constitutione Martini V. Ad evitanda scandala, quod fit in electione, quae in primis Ecclesiae, pro qua electio fit, & electi commodum spectat, ut recedat Vgol. de cens. Eccles. Tab. 2. capit. 11. §. 2. num. 12. declarat.*

At vero eligi nequit ad beneficium, aut dignitatem aliquam Ecclesiasticam, ut habetur in cap. constitutis, 1. & ibi glos. in verbo, Non obstante, & Panorm. ibidem, de appellat. capit. cum inter, & capit. illa, & ibi notat, de elect. capit. cum dilectus, de consuetud. Petr. de Ancharano, per illum textum, in cap. si celebrat, de Cler. excommunicat. ministr. Rebuff. in cap. postulat. num. 85. tit. eod. vbi docet iura loquentia de collatione, habere locum etiam in electione. Syluest. verbo, electio, 1. versic. Decimoquarto, Angel. eod. numero vigesimotertio, Nauar. in Manual. capit. 27. num. 21. Couar. in cap. alma mater, par. 1. §. 7. nu. 1. de sentent. excomm. lib. 6. Marian. Socin. in c. sacris, num. 106. de sent. excomm. Alphons. Vivald. in Candelabro aureo par. 2. tract. de excomm. nu. 48. & nu. 49. Quod adeo verum est, ut etiam si excommunicatus ignoraret se excommunicatum esse, adhuc tamen electio ipsius nulla esset, ex glos. in cap. Apostolica, in verbo, ignorantia, de Cler. excom. ministr. & Rebuff. in reper. c. postulat. nu. 62. tit. eod. licet contrarium teneat glos. & male, secundum Panorm. Imola, Philip. Franc. & alios ibi, in cap. pastoralis, §. verum, de appellat. quam sequitur Summa Astenfis par. 2. lib. 7. tit. 6. q. 3. vbi putat vtramque opinionem aequae probabilem esse, & fati dubie eo in loco loquitur.

9 *Quarta poena violantium excommunicationem participationem cum excommunicato maiori excommunicatione, est vt eo ipso incurrat excommunicationem minorem, ut colligitur ex cap. A nobis, de except. & capit. Nuper, & ibi glos. in verbo, Tunc erit absolutio, & ibi Panorm. numero 9. de sentent. excomm. & cap. si celebrat, & ibi glos. & Panorm. nu. 1. de Cler. excom. ministr. & cap. statimus, & ibi glos. in verbo, Alij, & cap.*

conſtitutionem; & ibi glo. in verbo, Participacione, & cap. ſtatutum, de ſent. excom. lib. 6. & DD. ibidem. & 106 colligitur ex cap. excommunicatos, cum duobus ſequentibus, 1. 1. q. 3. Innoc. in ca. 2. de Cleric. excom. miniſtr. & in ca. 1. de ſent. excom. Hoſtienſ. in Summa lib. 5. tit. de ſent. excom. §. Et quæ ſit pena. Panor. in ca. ſacris, num. 3. de his quæ vi. met. cauſ. ſunt, & in cap. ſignificauit, de ſentent. excom. S. Thom. in addit. 3. par. quaſt. 23. art. 2. Mart. Ledefm. 2. 4. q. 25. art. 2. & 3. Couar. in cap. alma mater, par. 1. §. 3. num. 3. de ſent. excom. lib. 6. Henriquez lib. 13. de excom. cap. 7. §. 7. & cap. 23. §. 5. Vgolin. de cenſ. Eccl. Tab. 2. cap. 23. §. 12.

10. Quod procedit, etiam ſi participet cum excommunicato a ſeipſo, vt communiter doceat auctores, Innoc. in ca. Nuper, num. 4. & ibi Panor. num. 9. de ſent. excom. Anchar. in Clem. ſina. de ſent. excom. Ioan. de Lignano, de cenſur. Eccl. §. 27. num. 4. Couar. in cap. alma mater, par. 1. §. 2. num. 2. de ſent. excom. lib. 6. vbi ait eſſe communem DD. vnde etiam, Episcopos, & quilibet alius excommunicandi poteſtatem habens, cum excommunicato a ſe, ante formalem abſolutionem ab excommunicatione participans, in excommunicationem minorem ipſo iure hac de cauſa inſictam incidit, textus & ibi Doctores, in cap. cum deſideres, de ſent. excom. Hoſtienſ. & DD. in cap. Nuper, & ibi Pan. nu. 10. de ſent. excom. Felin. nu. 8. ibid. Anchar. in cap. ſtatutum, nu. 4. & Geon. in om. 10. & Franc. ibi, de ſent. excom. lib. 6. Innoc. in ca. Quod interdubij, de ſent. excom. Summa Arteniſis, par. 2. lib. 7. tit. 1. art. 2. q. 2. & 3. Hoſtienſ. & Marian. Socin. in cap. inter alia, nu. 52. de ſent. excom. Sylueſt. verbo excom. 5. nu. 10. dub. 1. Couar. vbi ſupra, §. 2. num. 2. vbi aſſerit communem eſſe DD. ſententiam: Ratio eſt: quia excommunicatio hæc a iure eſt, ex Panor. in cap. Nuper, nu. 9. & Felin. ibidem, & DD. ibi, de ſent. excom. & Innoc. Hoſtienſ. & Marian. Socin. ſen. ibid. num. 2. 1. & in cap. inter alia, num. 52. de ſent. excom. Alex. Haleſi, 4. par. Summa, q. 22. memb. 1. art. 7. §. 3. Vgolin. Tab. 2. de cenſur. Eccl. c. 23. §. 13. num. 4. & proinde in eam Episcopos, ſicut & quilibet alius incidit, cum iuri quilibet ſubiecto ſit, c. 1. & cap. ſin. de Conſtitu. Nec obſtat, quod nemo propria ſententia ligari poſſit, aut ſolui: quia talis nõ ligatur ſua ſententia, ſed occasione ſuæ ſententiæ quæ participando cum excommunicato a ſe ſoluauit, Canonis, & iuris auctoritate in excommunicationem minorem incidit, vt colligitur ex d. cap. Nuper, §. in ſecundo, de ſent. excom. Ideoque vt rectè notat Summa Arteniſis, par. 2. lib. 7. tit. 1. art. 2. quaſt. 2. & quaſt. 7. §. non poteſt Episcopus alicui priuilegium dare, vt communicando cum excommunicato, etiam a ſe, excommunicationem minorem nõ incurrat, quia, vt diximus, excommunicatio hæc a iure eſt, & non ab homine, vt in hoc eodem caſu teſtatur Hoſtienſ. in Summa, lib. 5. tit. de ſentent. excommunicat. num. 16. §. Quid ſi Episcopus. Abſolui autem poteſt Episcopus hic, de eorundem auctorum ſententia a preſbytero, ſeu confeſſario proprio, vt colligunt Doctores ex dict. c. Nuper, §. in ſecundo.

11. Ceterum, vt communiter tradunt Doctores excommunicatio hæc minor, quæ participando cum excommunicato maiori excommunicatione incurritur, in tertiã perſonam non tranſit, id eſt, ſi quis excommunicatus ſit minori excommunicatione, pro eo quod participauit excommunicato maiori, ego qui ſum tertiã perſona reſpectu excommunicati, non prohibeor ei, qui minori excommunicatione ligatus eſt, participare, vt colligitur ex cap. Quoniam, 1. 1. quaſt. 3. & noſant Hoſtienſ. in Summa, lib. 5. tit. de ſentent. excomm. §. Et quæ ſit pena, citans c. excellentiſſimus, & c. ſeq. 11. quaſt. 3. & Panor. in cap. ſacris, nu. 3. de his quæ vi.

12. Et quod diximus, non ſolum procedit in participacione cum excommunicatis viuus, ſed etiam mortuus, adeo, vt ſi quis mortuum excommunicatum contrectaret, ſcilicet, ipſum lauando, ſepeliendo, aut alia quacunq; ratione eius communione vtatur, in minorem iudem excommunicationem incidit. Quamuis enim mortuus ſit, adhuc tamen excommunicatus eſt, argumen. cap. A nobis 2. & cap. ſacris, de ſentent. excomm. & expreſſe tradunt

glo. in cap. Ad hæc. in verbo; ſepelierint, & ibi Panor. nu. 2. & DD. de priuileg. quoniam, quibus viuus non communicamus, nec eiſdem mortuis communicare debemus, vt habetur in cap. ſacris, de ſepult. & cap. 1. cum duobus ſeq. 2. 4. quaſt. 2. quamuis enim in mortuis ceſſet vna ratio, quare excommunicatos vitare debeamus, ſcilicet, vt rubore peruſi a contumacia diſcedant, vt habetur cap. 1. de excep. lib. 6. reſtant tamen due alie rationes quare vitandi ſint excommunicati, nimirum, vt Eccleſiaſtica cenſura magis timeatur, & vt alij eius exemplo perterreant. Edeſiſque obtemperant; quæ rationes adhuc in mortuis reſtant, vt proinde ſub pena minoris excommunicationis vitandi ſint, vt expreſſe tradunt glo. in dict. cap. ad hæc. in verbo, ſepelierint, & ibi Panor. num. 2. de priuileg. & ibidem Panor. in cap. ſacris, de ſepult. & in cap. conſoluiſti, de conſecrat. Eccleſie veſtitar. & in cap. multæ res, numero 7. de ſentent. excommunicatione, Felin. in cap. A nobis, 2. num. 3. de ſentent. excommunicatione, Anchar. in Clem. in numero 6. & Zabae. verſeal. Decimoquineto, de ſepult. & Sylueſt. verbo, excommunicatio 5. num. 29. Vgolin. Tab. 2. capitulo 23. §. 12. numero ſecundo, & communis ſententia Doctorem. Excipitur tamen, vbi quis ſit aliquem eſſe excommunicatum deſinitur, ſed vbi communicat, excommunicationis non reſcordatur, nec id animaduertit, ſed ſtatim ac id animaduertit, ſed ab eius communione ſeparat, talis enim in excommunicationem minorem non incidit, argumen. capitul. Apoſtolicæ, de Cleric. excommunicat. miniſtr. Palud. diſtinctione 18. quaſt. 6. artic. 2. Summa Arteniſis, p. 2. lib. 7. titulo 2. quaſtione 16. S. Antonin. 3. par. tit. 25. capit. 1. Vgolin. de cenſur. Eccl. Tab. 2. cap. 23. §. 12. num. 2. cum hoc caſu, nullum omnino peccatum ex participacione committitur.

13. Excipitur etiam Papa, qui communicando cum excommunicato minorem excommunicationem non incurrit, cum pena hæc a iure poſitio ſit, cui tunc Papa ſubiectus non eſt, ea propoſuit, de conceſſ. præb. & hoc expreſſe docent glo. in cap. Nulli, in verbo vitare, & ibi Panor. nu. 4. Felin. & alij de ſent. excomm. & eadem glo. in cap. ſi aliquando in verbo ſalutationis, in fine, de ſentent. excom. & eadem glo. in cap. ſi inimicus, in verbo expectare, diſt. 91. Ioann. And. in c. ſtatutum de ſent. excom. lib. 6. Ioan. de Lignano in Clem. Si ſummus, de ſent. excom. Panor. in cap. cum deſideres, num. 5. & in cap. ſi aliquando, num. 5. de ſent. excom. vbi ait Papam obſeruare, quod cum excommunicati Ambaſciatores petunt audiennã, facit eos prius abſolui, & explicata ambafciata, reducit eos in priſtinam excommunicationem. Summa Arteniſis, parte 2. lib. 7. tit. 1. art. 2. quaſt. 1. Marian. Socin. in d. cap. cum deſideres, num. 5. & in cap. inter alia, numer. 80. de ſent. excomm. Imola, in Clem. Si ſummus de ſent. excom. Sylueſt. in verbo, excom. 5. nu. 10. dubio 1. Couar. in cap. alma mater, p. 1. §. 1. nu. 3. de ſent. excom. lib. 6. Vgolin. vbi ſupra, Tab. 2. cap. 23. §. 12. numer. 3. Qui etiam auctores docent, Papam nihilominus peccare, quando ſine iuſta cauſa in crimine diuino aut naturali iure prohibito, cum taliter excommunicans participat, cum contra ius diuinum faciat, vt ait Panor. in d. ca. cum deſideres, num. 3. cui & ipſe ſubiectus eſt; ſecus tamen ſi ex cauſa id faceret, quæ cauſa, in dubio eſt in principio exiſtimatur, vt communiter tradunt DD. in c. Que in Eccleſiarum, de Conſtit. & Marian. Socin. in d. c. inter alia, num. 79. de ſent. excom.

14. Quamuis vt diximus, cum excommunicato participas eo ipſo regulariter excommunicationem minorem incurrat, in aliquibus tamen caſibus per huiusmodi participacionem etiam excommunicatio maior incurritur. Quorum

15. Primus eſt, ſi communicet alicui excommunicato in crimine criminoſo, hoc eſt, in crimine, ob quod alter ſit excommunicatus, capit. Nuper capit. ſi concubina, de ſentent. excomm. Panor. in d. capit. Nuper, numero 10. & in d. capit. ſi concubina, numero 2. & 3. & cap. ſtatutum, & ibi Steph. Coſta, numero 13. de ſentent. excomm. lib. 6. S. Thom. in addit. 3. parte quaſtione 23. articulo 2. Martin. Ledefm. 2. 4. quaſtione 25. articulo 2. Sotus 4. d.

22. q. 1. art. 4. Concluf. 4. Conar. in ca. alma mater, part. 1. §. 3. nu. 5. de sent. excom. lib. 6. Hostiensis in Summa, lib. 5. tit. de sent. excom. §. Et qua sit pena. Summa Aftenfis, part. 2. lib. 7. tit. 1. art. 1. q. 12. S. Anton. 3. part. 2. §. cap. 1. Angelica, verbo, excommuni. §. num. 1. Nauar. in Manuali, capitu. 27. nu. 32. & numero 112. versic. Declaratio prima. Henricus 2. lib. 1. §. de excommunicat. cap. 7. §. 7. & cap. 9. §. 1. & cap. 23. §. 5. Vgolin. de censur. Eccles. Tabul. 2. cap. 23. §. 13. nu. 2. Quia auctores varia requirunt, ut quis sic participando, excommunicationem maiorem incurrat;

18 *Primum est*, ut scienter participet in crimine criminoso, ob quod alter excommunicatus sit; si enim communicet ei in crimine aliquo, sed non criminoso, non incurret eam; ut v. g. Petrus excommunicatus est propter adulterium, si Ioannes ei communicet in furto; Aut quis excommunicatus est quia celebrat cum tali etiam si cum alio celebrat, sed non cum eo, non erit excommunicatus;

19 *Secundus est*, ut crimen illud sit damnatum quoad omnes; secus autem, si quoad certam personam; ut si quis excommunicatus sit, quia fornicatus est cum Berta: Nam si alius cum ea fornicetur, non erit excommunicatus. Item, si mulier excommunicata sit propter concubinatum Clerici; si laicus cum ea fornicetur, non erit excommunicatus. Aut si excommunicata sit ob concubinatum cum Petro Clerico solum, tunc solus Petrus cum ea rem habens, excommunicatus erit, non aures alij Clerici, vel Laici etiam si cum ea rem habeant; Secus tamen si generaliter excommunicata sit propter fornicationem; quia tunc quilibet Laicus, aut Clericus eam carnaliter cognoscens, excommunicationem maiorem incurret, quia communicaret in crimine damnato.

20 *Tertium est*, ut illa participatio sit in illo crimine post latam & incursum excommunicationem; ut si quis concubinaris sit, & excommunicatus fuit propter concubinam, si concubina post illam excommunicationem latam cum illo persistat, ipse etiam excommunicatus est maiori excommunicatione, ipso iure.

21 *Quartum est*, ut scienter participet cum eo in crimine, ob quod alter denunciatus sit excommunicatus, participans enim ignorans eum iam excommunicatum denunciatum esse, aut cum eo qui nondum denunciatus est, aut antequam ille sit excommunicatus, non incurrit excommunicationem ob participationem cum excommunicato, ut Nauar. in Manuali, c. 27. num. 32. & num. 112. Henricus & Vgolin. vbi supra, subtiliter post Angelicam & alios, annotarunt. Quam participantis communionem, extendit ius non solum ad eum, qui cum illo crimen illud committit, sed etiam ad illum qui ei in crimine consilium, fauorem, vel auxilium directe impedit, ob quod cum committitur, in excommunicationem incurritur, ut docet auctores omnes allati, & colligitur ex cap. Nuper, §. In secunda vero questione, de sent. excom. Quod est verum, ut ait ibi gloss. in verbo, consilium impedit, quando ille alius crimen illud non esset commissurus. Dixi autem communionem hanc fieri debere ad crimen committendum, vel in crimine directe, ut notat Ioan. And. quem refert, ac sequitur Marian. Socin. in cap. inter alia, num. 45. de sent. excom. Quia si Petrus excommunicatus sit, eo quod bellum contra Ecclesiam moueat, & Ioannes ei opem ferat in bello quod Petrus contra alium facit, non incurret excommunicationem maiorem ob huiusmodi participationem; Aut si Petrus ob Clerici percussione excommunicatus, a Ioanne adiutus, & persuasus sit ut laicum verberet, & interim Petrus dum laicum verberet, Clericum etiam percussit, Ioannes in excommunicationem non incidet ob tale consilium & fauorem, eo quod Ioannes non consuluit Petro ut Clericum verberaret, quia nobrem Petrus excommunicatus est, sed laicum, ob quem excommunicatus non incurritur, iuxta ea, que tradunt Rich. 4. d. 18. art. 9. q. 2. & Marian. Socin. in c. inter alia, nu. 45. de sent. excom. & Vgo. vbi supra, Tab. 2. c. 23. §. 13. nu. 2.

22 *Addi autem Henricus vnum in hac materia notatum dignum, lib. 13. de excom. c. 9. §. 1. Quod si quis excommunicatus denunciatus sit ob concubinatum, & semel redeat, aut redire consulat ad eandem feminam, non videtur se-*

mina, aucta consulens incidere in excommunicationem, quia concubinatus, consuetudinem vitij significat, & vnus actus repetitus concubinatum non facit. Et faciunt que tradit Nauar. in Man. c. 17. nu. 250.

18 *Ab hac autem excommunicatione ob participationem in crimine criminoso cum excommunicato incurra, (quod vnus excommunicatio hac Canonis sit) ille solum absolueri potest, qui a principali excommunicatione absolueri potuit, ut in d. cap. Nuper, §. in primo articulo, de sent. excom. habetur; quia ut ibi docet Panorm. nu. 9. Papa hanc excommunicationis absolutionem excommunicatori reseruauit, ea motus ratione quod communicans iste in crimine, directe deliquisse videtur in personam excommunicatoris, eo ipso, quod consilium, auxilium, vel fauorem delictis a se damnatis dederit. Ideoque cui reseruata est absolutio principalis, eidem & hac reseruata erit, & si illa nequini reseruata fuerit, neque hęc vlli reseruata erit, ex Nauar. in Manuali, cap. 27. num. 112. versic. declaratio prima, & Couar. in cap. Alma mater, part. 1. §. 3. num. 5. de sent. excom. lib. 6.*

19 *Queri hic potest, An Episcopus, qui ob crimen aliquem excommunicauit, si cum sic excommunicato in crimine damnato participet, eandem sententiam maioris excommunicationis incurrat sicut vnus alius? Cui respondetur cū Hostiensis in Summa, lib. 5. tit. de sent. excom. num. 16. versic. Quid si Episcopus. Summa Aftenfis, part. 2. lib. 7. titu. 1. art. 2. quæst. 3. & Raymundo, ab ipsidem citato. Innoc. in cap. Quod in dubijs, de sentent. excommunic. Panorm. in c. Nuper, num. 10. tit. eod. eandem incurtere, & hoc auctoritate Canonis, qui excommunicat participantes cum excommunicato in crimine damnato, cui episcopus subiectus est; quo casu, quamuis Episcopus absolueri possit excommunicatum principalem, ut Alex. Halensis, in 4. part. Summa, q. 22. memb. 1. art. 7. §. 3. & præfati auctores docent, seipsum tamen absolueri non potest, sed a superiori suo absolutionem petere debet, ut præfati auctores testantur, & colligitur ex cap. Nuper, §. in primo quidem articulo, de sentent. excommunicationis.*

20 *Secundus casus est*, quando quis excommunicatur nominatum a Papa, tunc enim communicans cum taliter excommunicato, in maiorem excommunicationem incidit, quinque concurrentibus, & a solo Papa absoluitur: ut habetur in c. significauit, de sent. excom.

21 *Primum est*, quod excommunicatus cui communicatur, sit nominatum, & iudicialiter excommunicatus a Papa, secus si ab aliquo inferiori excommunicatus sit; sed neque satis est quod sit excommunicatus a Papa sententia Canonis generalis, sed requiritur ut nominatum ab eo excommunicatus sit, & ut notat Nauar. loco inferius citando, ultra hoc requiritur hodie denunciatio, per Extra. Ad euitanda scandala.

Secundum est, quod communicans sit Clericus; si enim sit laicus, quamuis sic participando peccet mortaliter, solum tamen excommunicationem incurrit minorem, quia textus de solis Clericis loquitur.

Tertium est, ut scienter communicet cum excommunicato, hoc est, sciens illum esse excommunicatum a Papa.

Quartum est, Quod communicatio hac sponte fiat, nullo modo, ne conditionaliter quidem præmissis.

Quintum est, Quod sit excommunicatio in Diuinis, seu Ecclesiasticis officijs in Ecclesia, vel extra Ecclesiam, simul recitando horas Canonicas, aut alias simul orando, secus, si in humanis tantum participet, tunc enim non videtur peccare mortaliter, nisi frequens consuetudo arguat contemptum. His igitur quinque vna concurrentibus, communicans cum excommunicato, maiorem excommunicationem a solo Papa adimendam incurrit, ut communiter tradunt DD. Sic Hostiensis in Summa, libro quinto, titu. de sentent. excom. §. Quis possit excommunicare, versic. vigilamus septimus. Panorm. in cap. significauit, numero 3. de sentent. excom. in Archid. in cap. Si quis Episcopus, 1. quæst. 3. gloss. in c. statumimus, in verbo, Constitutionibus, de sentent. excom. lib. 6. Summa Aftenfis, part. 2. lib.

7. in 2. art. 1. quæst. 14. vers. Trigesimus tertius casus Angelica. verbo, excommunicati, 5. vers. Casus quartus. Fel. in c. excommunicatus, 1. colum. 3. de heret. S. Anton. 3. p. tit. 24. cap. 32. Ad in. Q. 10. lib. 6. artic. 2. non longe a fine. vers. Ad secundam, & in 4. Sent. tract. de Clauibus, q. 3. princip. vers. Pro huius solutione præmitto, Syluest. verb. excom. 7. casu 6. Tabiena, verbo, excommu. 5. vers. octauus casus, & Caietanus, verbo, excommu. casu 58. Martin. Ledesin. 2. 4. quæst. 2. 5. art. 2. Sotus, 4. d. 2. qu. 11. artic. 4. Concluf. 4. Nauar. in Manuali, cap. 27. numero 9. Couar. in ca. alma mater, par. 1. §. 3. nu. 14. de sent. excommu. lib. 6. Martin. Soc. in c. Inter alta, nu. 57. de sent. excomm. Henric. 1. 13. de excom. c. 8. §. 2. Vgol. de censur. Eccl. Tab. 2. ca. 23. §. 13. nu. 1. & communiter DD. in d. c. significauit, de senten. excommu.
22. *Tertius casus est*, si quis participat cum excommunicato post sententiam latam in participantes, tunc enim tales participantes incurrunt excommunicationem maiorem, ut habetur in capit. statuumus, & capit. constitutionem, de senten. excommu. lib. 6. Hostiensis in Summa lib. 5. tit. de sent. excommu. §. Et quæ sit pena S. Thom. in add. 3. p. qu. 27. art. 2. Gab. 4. dist. 18. quæst. 3. art. 2. conclus. 2. Martin. Ledesin. 2. 4. quæst. 2. 5. art. 2. Sotus, 4. dist. 11. 8. quæst. 1. artic. 4. conclus. 4. Couar. in cap. alma mater, par. 1. §. 3. nu. 6. Henriquez lib. 1. 3. de excom. cap. 7. §. 7. & cap. 21. §. 5. Vgol. ubi supra, Tab. 2. cap. 23. §. 13. nume. 5. in fine. Et quamuis olim hic tertius casus fuerit planè & simpliciter permissus, ut habetur in cap. Quod in dubijs, de senten. excommu. ut tamen ibi notat Panorm. numer. 3. & DD. communiter tradunt, hodie hæc sententia a solo Papa ferri potest, *Excommunicatio* in cum omnibus participantibus tibi, ut habetur in d. cap. statuumus. Sed opus est, ut participantes penis canonice adinoneantur, quam excommunicentur, alioquin excommunicatio nulla erit ipso iure si non præmissa speciali monitione feratur; Quod tamen Abb. & Ioann. Andr. restringunt, ad intelligendo quando quis excommunicat participatem excommunicato a se, secus, si excommunicat participantes excommunicato ab alio, ut puta, fert Episcopus hanc sententiam; *Excommunico omnes participantes excommunicato ab Archiepiscopo, vel a Papa.* Qui vero post specialem monitionem sic excommunicatus participauerit, maiorem excommunicationem iudicis decreto incurrit, Dixi, post specialem admonitionem, quia licet Hostiensis in capit. statuumus, de sent. excommu. lib. 6. & Panorm. in cap. petuenerit, 1. de appellat. velint sufficere generalem admonitionem, quoties in genere ferenda est excommunicatio aduersus communicantes cum excommunicato; quorum opinionem Couar. in ca. alma mater, par. 1. §. 3. num. 6. de sent. excomm. lib. 6. ait in praxi receptam esse; Alij tamen ut gloss. in capit. constitutionem, in verbo, Nominatim, de sent. excommu. lib. 6. Martin. Ledesin. 2. 4. quæst. 2. 5. art. 2. §. ibi ubi supra, & DD. communiter docent, non posse eos excommunicari nisi prius nominatim adinoneantur; & eundem colligi videtur ex d. ca. constitutionem, ubi Gregorius X. expresse statuit, *promulgans aliter excommunicationis sententiam non tenere*, vnde, in re quæ datur contra communicantes generaliter, non prius illos monendo, tales maiori excommunicatione non ligant, iure si disponente.
23. *Dubium* tamen est, An Episcopus verbi gratia Neapolitanus excommunicare possit participantes cum suo subditos, ab eodem episcopo excommunicato, in alio episcopatu, verbi gratia Auerfano: Quia certum est, quod excommunicare potest participantes cum excommunicato in suo episcopatu. Cui Respondet Ledesin. ubi supra, art. 2. in fine, non posse Episcopum excommunicare non sibi subditos excommunicatione maiori, eo quod cum excommunicato suo subdito participant; Quia ut diximus, sic excommunicandi prius nominatim adinoneantur; episcopus autem vnius diocesis alterius episcopi subditos monere non potest; prohibentur tamen omnes fideles iure Pontificio, ut denunciatur ab vno episcopo, vbi que in Diuinitis & humanis deuentur ad eod. ut nec episcopo liceat sine causa eum denunciare ab ipso participare, ut latius tradit Henriquez libro decimo octavo, cap. 24. §. primo, in anno-

tationibus, litera E. & capitul. 26. §. 3.

24. *Hic demum* omnibus addendum est, quod licet prædictæ per violationem censuræ excommunicationis communiter incurrantur; Ab ipse tamen, & alijs quibuscumque ignorantia facti probabilis excusat, ut colligitur ex cap. Apostolica, & gloss. ibi, in verbo, probabilis, de DD. ibidem, de Cleric. excommunicat. ministr. Ignorantia verò crassa, vel supina non excusat. Quod si quis aliquo modo venit in suæ excommunicationis cognitionem, quamuis probabiliter putet eam validam non esse, abstinere tamen tenetur, non secus ac si valida esset, quousque sibi de valore, aut nullitate illius constet; Et si interim non abstinet, & postea excommunicatio deprehendatur valida, penas prædictas incurrit; sicut è contra si deprehendatur nulla, ab his, alijsque penis liber, & immunis erit. Ignorantia etiam probabilis, seu inuincibilis iuris ab omnibus prædictis penis excusat, de qua re, quia latius in l. c. vltim. dictum est, hæc breuiter dixisse satis sit.

De Forma Absolutionis excommunicationis maioris. Cap. XVI.

S V M M A R I V M.

- 1 Absolutionis ab excommunicatione maiori nulla est iure diuino forma præscripta.
- 2 Absolutio ab excommunicatione, quibus modis fieri possit.
- 3 Absolutio, an valeat, si dicatur, [Absoluo te,] non addito, [ab excommunicatione.]
- 4 Conditionis duæ sunt species, una propria, altera impropria.
- 5 Absolutio ab excommunicatione, sub conditione impropria valide fieri potest.
- 6 Absolutio ab excommunicatione triplex esse potest, inimirum, [Simplex, ad cautelam], & [cum reincidentia.]
- 7 Absolutio simplex quidam sit.
- 8 Absolutio cum reincidentia, quæ etiam censenda sit.
- 9 Absolutio cum reincidentia, quibus casibus ab Episcopo, aut alio inferiori dari possit.
- 10 Absolutio cum reincidentia, a quocumque Sacerdote in articulo mortis fieri potest.
- 11 Commode Romam adire posse quis censendus.
- 12 Tempus intra quod quam cito commode potest, quis se presentare tenetur, in foro exteriori arbitrio iudicis relinquatur.
- 13 Impedimento durante, procuratorem ad iudicem ordinatum mitti non tenetur.
- 14 Absolutio ad cautelam, ex Ecclesiæ benignitate in fauorem excommunicatorum introducta est.
- 15 Absolutio ad cautelam, quæ sic appellata.
- 16 Absoluti petens ab excommunicatione ad cautelam, non ideo confitetur se excommunicatum esse, nec presumi potest vere excommunicatus.

1. *Quamuis* nulla certa & determinata absolutionis forma iure diuino præscripta est, sicut tamen in excommunicatione ferenda ea verba necessaria sunt, quibus illa ferri significatur; ita etiam in absolutione ea verba necessario adhiberi debent, quæ excommunicationis remotionem, & adeptam excommunicato communionem restitui significant; cum absolutio sit quasi in integrum restitutio, & in statum pristinum positio, vnde excommunicatio restitueri debet, quod excommunicatio illi absolutus ex Rich. 4. dist. 18. artic. 10. q. 5. Hostiensis in Summa, lib. 5. tit. de senten. excommu. num. 74. §. 8. Et qualiter, vers. in maiori. Summa Astens. p. 2. tit. 1. §. art. 3. S. Anton. 3. part. tit. 24.